

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย

อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

กนิฐกานต์ ปันแก้ว^{a*}, ภาณุวัฒน์ รังสรรค์^b, มะยูรีย์ พิตยาเสนีย์^c และปวีณา งามประภาสม^d

Folk Wisdom Learning Center of Ethnic Groups

at Ban Jampui in Mae Moh District of Lampang Province

kanitkan Pankaew^{a*}, Phanuwat Rangsun^b, Mayuree Phitthayasenee^c and Paweena Ngamprapasom^d

^{a,c}สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จังหวัดลำปาง 52100

^bสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จังหวัดลำปาง 52100

^dสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จังหวัดลำปาง 52100

^{a,c}Computer Program, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, Lampang, 52100

^bEnglish Program, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, Lampang, 52100

^dCommunity Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University, Lampang, 52100

*Corresponding author. E-mail address: kanitkan777@hotmail.com

Received: 4 March 2016; Accepted: 25 April 2016

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research – PAR) เพื่อ 1) ศึกษาบริบทชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย 2) พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย 3) สร้างและหาประสิทธิภาพบทเรียนท้องถิ่นภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย และ 4) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ประชากร คือ ผู้อำนวยการและครูโรงเรียนบ้านจำปุย ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้านและตัวแทนชุมชนจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จำนวน 80 คน ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสำรวจบริบทชุมชน และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการวิเคราะห์เชิงเหตุผลเป็นหลัก ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. บ้านจำปุย มีสภาพเป็นพื้นที่ราบสูง อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ และสัตว์ป่านานาชนิด มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 124 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกัน 4 กลุ่ม คือ เมี่ยน (เย้า) ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง) ขมุ และคนพื้นเมือง บ้านจำปุยมีภูมิปัญญาที่โดดเด่นแตกต่างกัน เช่น ภูมิปัญญาของเมี่ยน จะโดดเด่นในเรื่อง การปลูกข้าวตอก (ขุยมะพร้าว) การทอชุดอัวเมี่ยน (ชุดประจำเผ่า) และการถักตะกร้อใส่ไข่แดงสำหรับแจกในปีใหม่ ภูมิปัญญาของปกาเกอญอ จะโดดเด่นในเรื่อง การทอผ้าสำหรับชนเผ่า การสานฝักมดพร้าว ส่วนขมามีภูมิปัญญาที่โดดเด่น คือ การทอผ้าเพื่อทำชุดแต่งกายประจำเผ่า ยาสมุนไพรแก้ไอ และคนพื้นเมืองส่วนใหญ่มีภูมิปัญญาที่โดดเด่นเกี่ยวกับการเกษตร การจักสาน และการเลี้ยงสัตว์

2. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย จัดทำในรูปแบบเว็บไซต์ ประกอบด้วย ประวัติของกลุ่มชาติพันธุ์ และข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการผลิตหรือการประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาเพื่อการยังชีพ และภูมิปัญญาเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยมและประเพณี ไว้อย่างเป็นระบบ สามารถเข้าถึงได้จาก <http://banchamptui.com/>

3. บทเรียนท้องถิ่น 3 ประเภท ประกอบด้วย เว็บบอร์ด (WBI) เอกสารประกอบการเรียน และหนังสือเล่มเล็ก มีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับมากและบทเรียนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ 89.08/87.33 90.75/86.35 และ 83.50/82.30 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย จัดตั้งในท้องสมุดโรงเรียนบ้านจำปุยเพื่อเป็นการเผยแพร่ให้เยาวชนในท้องถิ่น รวมทั้งบุคคลที่สนใจทั่วไปได้ศึกษาเรียนรู้ต่อไป

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ บทเรียนท้องถิ่น

Abstract

This research was the study of folk wisdom learning center of ethnic groups at Ban Jampui in Mae Moh District of Lampang Province by using the PAR to 1) study the community context and the folk wisdom of ethnic groups at Ban Jampui, 2) develop a database on the folk wisdom of ethnic groups at Ban Jampui, 3) construct and study the effectiveness of local lessons and folk wisdom of ethnic groups at Ban Jampui and 4) develop the folk wisdom learning center of ethnic groups at Ban Jampui. Population were school director and teachers of Ban Jampui, representatives of Ban Dong Subdistrict Administrative Organization, Head and village committee members, local scholars and 80 representatives of ethnic groups. Research procedure consisted of four phases. Tools were urban context survey, and folk wisdom in-depth interviews. Data were analyzed using qualitative content analysis with reasoning analysis and descriptive statistics for quantitative data. Research findings were as follows:

1. Ban Jampui is a plateau rich in natural resources, forests and wildlife. There are 124 households with 4 ethnic groups; Mien (Yao), Karen or Paka-Kyaw, Kamu and Local people, most of them do agricultural. Ban jampui has outstanding local wisdom. The local wisdom of Mien is growing rice (Sungim), weaving tribal series (Aew Mien), healing with herbs, and knitting muzzle. The local wisdom of Karen or Paka-Kyaw is weaving tribal series, weaving knife sheath and believing in Christianity. The local wisdom of Kamu is weaving tribal series, herbal cough mixture, pounding rice. The local wisdom of local people is doing agricultural, bamboo weaving and animals raising.
2. Database on folk wisdom learning center of ethnic groups at Ban Jampui managed and presented systematically by website that compiles information about community context of the ethnic groups and information about local wisdom in producing or doing occupation, local wisdom for living, beliefs, values and custom which are accessible through the website: <http://banchampui.com/>.
3. Local instructional lessons were Web-Based Instruction (WBI), textbook and pocket book that were rated at high level. The effectiveness of the three local instructional lessons were 89.08/87.39, 0.75/86.35 and 83.50/82.30, respectively.
4. Folk wisdom learning center of ethnic groups established in Ban Jampui School provides local wisdom knowledge to youth, and general people.

Keywords: Local Wisdom, Ethnic Groups, Local lessons

บทนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่ง มีกระบวนการเกิดจากการสืบทอดถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ แล้วพัฒนา เลือกรสร ปรับปรุง องค์ความรู้เหล่านั้นจนเกิดทักษะความชำนาญที่สามารถ แก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตได้อย่างเหมาะสม และสามารถ สืบทอดพัฒนาต่อไปได้อย่างไม่มีสิ้นสุด (Kobayashi, 2012) ภูมิปัญญาท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) ภูมิปัญญา เกี่ยวกับการผลิตหรือการประกอบอาชีพ ซึ่งมีลักษณะการ ประกอบอาชีพแบบพุทธเกษตรกรรม หรือการประกอบ อาชีพที่มีลักษณะจัดความสมดุลสอดคล้องกับธรรมชาติ มุ่งการพึ่งพาตนเองเป็นกระแสหลักมากกว่าการพึ่งพาปัจจัย การผลิตจากภายนอก ได้แก่ การทำสวนเกษตร การทำเกษตร ผสมผสาน และการทำเกษตร แบบธรรมชาติ 2) ภูมิปัญญา เกี่ยวกับระบบสังคมหรือการจัดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ กับมนุษย์ ซึ่งได้แก่ ความเชื่อ คำสอน ค่านิยม ประเพณี ที่แสดงออกในแบบแผนการดำเนินชีวิต และ 3) ภูมิปัญญา เกี่ยวกับการจัดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

หรือสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การรักษาป่าไม้ชุมชน การรักษาโรค ด้วยสมุนไพร (Vechapitak, 2004)

นักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญา ท้องถิ่น ซึ่งพบข้อมูลที่น่าสนใจ เช่น Kobayashi (2012) ศึกษา เรื่อง การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน การจักสานผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาของกลุ่มแม่บ้าน หมู่บ้าน ต่อมดง จังหวัดพะเยา ซึ่งปัญหาที่พบ คือ เยาวชนรุ่นใหม่ ไม่ให้ความสำคัญต่อการจักสานผักตบชวา จึงแก้ปัญหา โดยสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดทำชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ และใช้วิธีวิทยาการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งก่อให้เกิดผล คือ 1) การ รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้และจัดทำชุดความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้านการจักสานผักตบชวา เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ที่ สนใจ 2) มีเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มขึ้น 3) กลุ่ม แม่บ้านมีความรู้และสามารถประยุกต์รูปแบบผลิตภัณฑ์จน เป็นที่ต้องการของตลาด 4) จำนวนสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน เพิ่มขึ้น 5) สมาชิกกลุ่มมีรายได้เสริมและมีความเข้มแข็ง

บ้านจำปุยเป็นชุมชนชนบทตั้งอยู่ในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ในหมู่บ้านจำปุยมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่

หลากหลายชาติพันธุ์ ประกอบด้วย เมียน (เย้า) ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง) ขมุ และคนพื้นเมือง ถึงแม้กลุ่มคนเหล่านี้จะอาศัยอยู่หมู่บ้านเดียวกันมีประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน แต่กลุ่มชาติพันธุ์ในหมู่บ้านจำป๋วยก็มีความสัมพันธ์ที่ต่อกันซึ่ง Global Education (2015) กล่าวว่า ความแตกต่างทางชาติพันธุ์อาจมีสาเหตุมาจากการที่คนจำนวนหนึ่งอพยพย้ายถิ่นเข้าไปอยู่ในสังคมอื่น โดยที่คนกลุ่มนี้มีลักษณะทางวัฒนธรรมแตกต่างจากคนในสังคมที่ตนย้ายเข้าไปอยู่ แต่อย่างไรก็ตามความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ จะส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี กลุ่มชาติพันธุ์ในหมู่บ้านจำป๋วยจะมีภูมิปัญญาที่โดดเด่นแตกต่างกันออกไป เช่น ภูมิปัญญาของเมียน จะโดดเด่นในเรื่อง การปลูกข้าวตอย (ขุยม) การทอดซดอ๊วเมียน (ซดประจำเผ่า) การทำยาสมุนไพรรักษาโรค และการถักตะกร้อใส่ไข่แดงสำหรับแจกในปีใหม่ ภูมิปัญญาของปกาเกอญอ จะโดดเด่นในเรื่อง การทอดผ้าสำหรับชนเผ่า การสานฝักมิด นอกจากนี้ ชนเผ่าปกาเกอญอ จะนับถือศาสนาคริสต์ ชนเผ่าจะเข้าโบสถ์เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในทุกๆ วันอาทิตย์ ส่วนขมุ มีภูมิปัญญาที่โดดเด่น คือ การทอดผ้าเพื่อทำชุดแต่งกายประจำกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ การทำยาสมุนไพรแก้ไอ การตำข้าวแบบขมุ และคนพื้นเมืองถือว่าเป็นคนส่วนใหญ่ที่อาศัยในหมู่บ้านจำป๋วย ซึ่งจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งภูมิปัญญาที่แตกต่างหลายหลายของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ควรค่าแก่การเรียนรู้และอนุรักษ์ให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน

แต่ในปัจจุบันภูมิปัญญาต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ในหมู่บ้านจำป๋วยกำลังจะสูญหายไป เนื่องจากสาเหตุ 3 ประการประการแรก คือ เยาวชนหรือคนรุ่นใหม่ไม่เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง เนื่องจากวัฒนธรรมของสังคมเมืองที่เข้ามากลืนกินวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ดีของชนเผ่า ส่งผลให้เยาวชนหรือคนรุ่นคิดว่าตนเองมีหน้าที่ตั้งหน้าตั้งตาเรียนหนังสือเพื่อนำวิชาความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคตเท่านั้น ส่วนคนที่ไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือก็คิดเพียงว่าตนเองต้องไปทำงานในเมืองและต้องหาเงินให้ได้มากที่สุด เพื่อนำไปเลี้ยงครอบครัวให้มีชีวิตที่สุขสบายกว่าครอบครัวอื่นๆ เท่านั้น แต่ลืมหันกลับมามองว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาให้ชุมชนบ้านจำป๋วยเข้มแข็งขึ้นได้ ประการที่สอง คือ ประชาชนชาวบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นผู้ส่งสมภูมิปัญญานั้นวันจะลดจำนวนน้อยลง

ไปตามอายุชัยเพราะส่วนใหญ่มีอายุมากแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้ภูมิปัญญาเลือนหายตามไปด้วย และประการสุดท้าย คือ ภูมิปัญญาต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ในหมู่บ้านจำป๋วย กำลังจะสูญหายไป เพราะปราศจากระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ดี และขาดวิธีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับยุคสมัย ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้านรวมทั้งชาวบ้าน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนต้องช่วยกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ในหมู่บ้านจำป๋วยให้คงอยู่คู่ชุมชนตลอดไป (Pankaew, 2015)

จากปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋วย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research – PAR) เพื่อแก้ปัญหาในสามประการข้างต้น โดยประการแรก การที่จะให้เยาวชนหรือคนรุ่นใหม่เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น คณะผู้วิจัยเห็นว่า ต้องมีการส่งเสริมให้เยาวชนเห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยสร้างบทเรียนท้องถิ่น เพื่อให้ความรู้ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอุดมศึกษา และชุมชน ซึ่งในแต่ละระดับใช้บทเรียนท้องถิ่นรูปแบบที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม โดยเริ่มเรียนจากบทเรียนที่ง่ายและเริ่มยากขึ้นเรื่อย ๆ ตามวัยและประสบการณ์ นอกจากนี้ การสร้างศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ทำให้เยาวชนในท้องถิ่นได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้รู้สึกมีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนทำให้เกิดความรักและเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น ส่วนประการที่สองและประการที่สาม คณะผู้วิจัยเห็นว่า การแก้ปัญหาการเลือนหายของภูมิปัญญาท้องถิ่นตามอายุชัยของประชาชนชาวบ้านนั้น เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่นเลือนหายไป ควรทำการศึกษากระบวนการของภูมิปัญญาต่างๆ เหล่านั้นให้ถ่องแท้จากประชาชนชาวบ้านและผู้เฒ่าผู้แก่ในชนเผ่าที่ยังหลงเหลืออยู่ แล้วนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลและมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับยุคสมัย โดยการจัดทำเป็นฐานข้อมูลออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋วยให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่และบุคคลทั่วไปที่สนใจได้ศึกษาเรียนรู้ ซึ่งการเผยแพร่ดังกล่าวจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋วยมิให้ดับเบือนไปจากหลักการดั้งเดิมที่ดี ทั้งนี้ เพื่อให้ท้องถิ่นและคนรุ่นหลังได้นำไปประยุกต์ใช้และเรียนรู้เพื่อต่อยอดต่อไป

วิธีการศึกษาและวัสดุอุปกรณ์

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ซึ่งใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research – PAR) โดยมีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. วิธีการศึกษา คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาใน 4 ระยะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย ดำเนินการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ประชุมคณะวิจัย เพื่อวางแผนการทำงาน และรับทราบบทบาทภาระหน้าที่ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ จากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูล จากชุมชนบ้านจำป๋าย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสำรวจ บริบทชุมชน และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน 3 ด้าน ได้แก่ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการผลิตหรือการประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาเพื่อการยังชีพ และ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี จากนั้น นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินความเหมาะสมของ เครื่องมือ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เครื่องมือทั้งสองชนิดมีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับมาก ขั้นตอนที่ 4 ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูลวิจัย อัน ได้แก่ อาจารย์ และนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ครูโรงเรียน บ้านจำป๋าย ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนกรรมการหมู่บ้านจำป๋าย เกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้เครื่องมือในกระบวนการวิจัย และขั้นตอนที่ 5 ลงพื้นที่สำรวจบริบทชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ บ้านจำป๋าย โดยเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการและครูโรงเรียน บ้านจำป๋าย ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้านและตัวแทน ชุมชนจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จำนวน 80 คน โดยทำการ คัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีประสบการณ์ในแต่ละกลุ่ม ชาติพันธุ์

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบข้อมูล ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 จัดเวทีเสวนาผลที่ได้จากการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและแนวทาง ในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีผู้เข้าร่วมเสวนา จำนวน

80 คน ขั้นตอนที่ 2 นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ข้อ 1) และขั้นตอนที่ 3 จัดทำ ฐานข้อมูลในรูปแบบเว็บไซต์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับ บริบทชุมชน ประวัติกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย โดยมีองค์ประกอบ คือ เนื้อหา ภาพเคลื่อนไหว และภาพนิ่ง ทั้งนี้เพื่อการจัดเก็บรวมถึง เพื่อถ่ายทอดข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ศึกษาเรียนรู้ และนำไปใช้ประโยชน์

ระยะที่ 3 การสร้างและหาประสิทธิภาพบทเรียน ท้องถิ่น หลังจากได้ข้อมูลจากการจัดเวทีเสวนาผลแล้ว คณะผู้วิจัยนำข้อมูลต่าง ๆ มาจัดทำเป็นบทเรียนท้องถิ่นที่ หลากหลาย โดยจัดทำใน 3 ระดับการศึกษา ประกอบด้วย ระดับอุดมศึกษา คือ เว็บไซต์การสอน (WBI) มีองค์ประกอบ คือ เนื้อหา ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง ข้อคำถาม และข้อสอบ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน คือ เอกสารประกอบการเรียน และระดับชุมชน คือ หนังสือเล่มเล็ก โดยเอกสารประกอบ การเรียน และ หนังสือเล่มเล็กมีองค์ประกอบ คือ เนื้อหา ภาพ ข้อคำถาม ข้อสอบ และเฉลย ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ทุกที่ทุกเวลา จากนั้นนำบทเรียนท้องถิ่นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมิน ทำการแก้ไขตามข้อเสนอแนะและ นำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ โดยเว็บไซต์สอน นำไป ทดลองใช้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน เอกสารประกอบการ เรียน นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านจำป๋าย จำนวน 30 คน และหนังสือเล่มเล็ก นำไปทดลองใช้ ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย จำนวน 30 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพและทำการ ปรับปรุงบทเรียนท้องถิ่นทั้ง 3 ระดับ จากนั้น จึงจัดทำ บทเรียนท้องถิ่นก่อนนำไปเผยแพร่

ระยะที่ 4 การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่น คณะผู้วิจัยได้พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย จำนวน 1 ศูนย์ ในห้องสมุด โรงเรียนบ้านจำป๋าย เพื่อให้เยาวชน คนในท้องถิ่น รวมทั้ง บุคคลที่สนใจทั่วไป ได้ศึกษาเรียนรู้เพื่อร่วมกันอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ให้คงอยู่ต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)

ในกระบวนการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยให้ชุมชนได้มีเข้ามาเป็นนักวิจัยร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมตัดสินใจ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

2.2 เก็บข้อมูลวิจัยโดยใช้เครื่องมือ 2 ประเภท คือ แบบสำรวจบริบทชุมชน เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริบทชุมชนโดยผู้เก็บข้อมูลเป็นผู้สัมภาษณ์ จากนั้นสรุปข้อมูลในแต่ละประเด็นคำถามลงในแบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย โดยผู้เก็บข้อมูลเป็นผู้สัมภาษณ์ จากนั้นสรุปข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2.3 จัดเวทีเสวนาผลที่ได้จากการศึกษา จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.4 นำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาเว็บไซต์ ทั้งนี้ เพื่อการจัดเก็บและถ่ายทอดข้อมูล เพื่อเผยแพร่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

2.5 สร้างบทเรียนท้องถิ่น ประกอบด้วย เว็บการสอน เอกสารประกอบการเรียน และหนังสือเล่มเล็ก จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำบทเรียนท้องถิ่น ทั้ง 3 ประเภท ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อหาประสิทธิภาพจากนั้นปรับปรุงแก้ไข

2.7 นำบทเรียนท้องถิ่น ทั้ง 3 ประเภท ไปเผยแพร่แก่ชุมชน โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาเรียนรู้ต่อไป

2.8 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้พื้นที่ของห้องสมุดในโรงเรียนบ้านจำปุย ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียน ชุมชน และผู้สนใจได้ศึกษาเรียนรู้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ในเชิงเหตุผล (Logic Approach) เป็นหลัก ส่วนข้อมูลในเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษา

คณะผู้วิจัยนำเสนอผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยใน 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย

หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุยจากเอกสารตำรา หนังสือบทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยแล้ว จึงได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยเพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า แบบสำรวจบริบทชุมชนและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกมีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับมาก จากนั้นจึงนำเครื่องมือดังกล่าวไปเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. จากการศึกษาบริบทชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุยพบข้อมูลสำคัญ คือ บ้านจำปุยมีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่จำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย เมี่ยน (เย้า) ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง) ชมุ และคนพื้นเมือง มีสภาพหมู่บ้านเป็นพื้นที่ราบสูง อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ของป่า และสัตว์ป่านานาชนิด มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 124 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 440 คน ชาวบ้าน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรเป็นหลักส่วนใหญ่เน้นปลูกข้าว พืชไร่ ร้อยละ 58 ที่เหลือนับถือศาสนาคริสต์ ในหมู่บ้านมีโรงเรียนบ้านจำปุย เป็นโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีวัดจำปุยเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน

2. กลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นแตกต่างกันตามกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง ซึ่งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

กลุ่มชาติพันธุ์ บ้านจำปุย	ภูมิปัญญาท้องถิ่น		
	ด้านการผลิตหรือการประกอบอาชีพ	ด้านการยังชีพ	ด้านความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี
เมี่ยน (เย้า)	ปลูกข้าวตอย (ซุจิม)	1. การทอดซดอ๊วเมี่ยน 2. การทำยาสมุนไพรรักษาโรค	การถักตะกร้อ ใส่ไข่แดง
ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง)		1. การทอดผ้าสำหรับชนเผ่า 2. การสานฝักมิด 3. การทำยาสมุนไพรรักษาโรค	นับถือศาสนาคริสต์
ขมุ		1. ชุดแต่งการประจำเผ่าขมุ 2. ยาสมุนไพรแก้ไอ 3. แกงหลาม (ขมุ)	การดำข้าวแบบขมุ
คนพื้นเมือง	1. ปลูกยางพารา 2. เลี้ยงปลา	1. สร้อยลูกปัด 2. จักสาน	รดน้ำดำหัว เจ้าพ่อประตู่ผา

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นแตกต่างกันออกไป โดยที่เมี่ยน (เย้า) มีภูมิปัญญาท้องถิ่นครบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตหรือการประกอบอาชีพ ชนเผ่าจะปลูกข้าวตอย (ซุจิม) ด้านการยังชีพ จะทอดซดอ๊วเมี่ยน และทำยาสมุนไพรเพื่อรักษาโรค ส่วนด้านความเชื่อ ค่านิยม และประเพณีจะมีการถักตะกร้อใส่ไข่แดง สำหรับแจกแขกที่มาร่วมงานปีใหม่ เมี่ยน ส่วนปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง) มีภูมิปัญญาท้องถิ่น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการยังชีพ จะมีการทอดผ้าสำหรับชนเผ่า การสานฝักมิดและทำยาสมุนไพรเพื่อรักษาโรค และด้านความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี กลุ่มชาติพันธุ์นี้จะนับถือศาสนาคริสต์ ขมุ ก็มีภูมิปัญญาท้องถิ่น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการยังชีพ ชนเผ่าจะทำชุดแต่งการประจำเผ่าขมุ ทำยาสมุนไพรแก้ไอ และมีอาหารประจำของชนเผ่า คือ แกงหลาม (ขมุ) และด้านความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี ยังมีการดำข้าวแบบขมุไว้รับประทานในครัวเรือน และคนพื้นเมืองมีภูมิปัญญาท้องถิ่นครบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตหรือการประกอบอาชีพ นิยมปลูกยางพาราและเลี้ยงปลา ด้านการยังชีพนิยม สร้อยลูกปัดและจักสานเพื่อจำหน่าย และด้านความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี ที่สำคัญของคนเมืองและจัดขึ้นเป็น

ประจำปี คือ รดน้ำดำหัวเจ้าพ่อประตู่ผา แต่อย่างไรก็ตาม ประเพณีรดน้ำดำหัวเจ้าพ่อประตู่ผาก็จะมีชุมชนบ้านจำปุย ทุกกลุ่มชาติพันธุ์มาร่วมงานรวมไปถึงคนในหมู่บ้านอื่นๆ ด้วย

ระยะที่ 2 พัฒนารฐานข้อมูล

ในระยะนี้คณะผู้วิจัยได้จัดเวทีเสวนาผลการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรบรรจุไว้ในฐานข้อมูลและแนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย อยู่ในรูปแบบเว็บไซต์ มีองค์ประกอบ คือ ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับ ข้อมูลบริบทชุมชนบ้านจำปุย ข้อมูลประวัติของกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย และข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย ใน 3 ด้าน คือ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการผลิตหรือการประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาเพื่อการยังชีพ และภูมิปัญญาเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี โดยนำเสนอทั้งข้อมูล ภาพนิ่ง และวิดีโอ ซึ่งเว็บไซต์ดังกล่าวสามารถเข้าถึงได้จาก <http://banchampui.com/> ทั้งนี้ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ศึกษา เพื่อต่อยอดต่อไป ตัวอย่างเว็บไซต์แสดงดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงโฮมเพจเว็บไซต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย

นอกจากนั้น ยังได้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย เพื่อให้ชุมชนได้นำแนวทางเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อ

ชุมชนในอนาคต ซึ่งแนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลแนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ข้อที่	แนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย
1	จัดตั้งเครือข่ายสมุนไพรพื้นบ้านของหมู่บ้านจำป๋ายพร้อมทั้งให้ความรู้แก่คนที่สนใจ
2	สร้างความสามัคคีระหว่างชาวบ้านทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาระหว่างกัน
3	สืบสานวัฒนธรรมและประเพณีโดยการร่วมแรงร่วมใจกันผลักดันให้ลูกหลานเข้าวัดเพื่อทำบุญและทำกิจกรรมทางศาสนาร่วมกับชุมชน
4	สนับสนุนให้ลูกหลานพูดภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง พร้อมทั้งแต่งกายด้วยชุดกลุ่มชาติพันธุ์ในวันที่มีประเพณีหรือกิจกรรมทางศาสนา
5	โรงเรียนบ้านจำป๋ายควรจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิปัญญา ความเชื่อ วัฒนธรรมพร้อมทั้งเชิญปราชญ์ชาวบ้านไปอบรมเพื่อให้ความรู้ให้แก่นักเรียนในโรงเรียน
6	กรรมการหมู่บ้านจำป๋ายควรจัดทำโครงการเพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในท้องถิ่นโดยผลิตเปลี่ยนกันนำปราชญ์ชาวบ้านไปให้ความรู้แก่คนในชุมชน
7	จัดตั้งร้านค้าบ้านจำป๋ายเพื่อขายสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาของชุมชน เช่น ยาสมุนไพร ตะกร้าใส่ของ ปลูกมิด ฯลฯ เป็นการสร้างรายได้สู่ชุมชน
8	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดงซึ่งเป็นผู้ดูแลหมู่บ้านจำป๋ายควรจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เพื่อนำไปอบรมให้ความรู้ให้แก่ผู้สนใจเพื่อเป็นการเผยแพร่และอนุรักษ์ภูมิปัญญาเหล่านั้นให้คงอยู่

ระยะที่ 3 สร้างและหาประสิทธิภาพบทเรียนท้องถิ่น
คณะผู้วิจัยได้จัดทำบทเรียนท้องถิ่นที่หลากหลาย โดยจัดทำ 3 ระดับการศึกษา ประกอบด้วย ระดับอุดมศึกษา คือ เว็บบอร์ดใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักศึกษา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เอกสารประกอบการเรียนใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจำป๋าย และระดับชุมชน คือ หนังสือเล่มเล็ก ใช้จัดกิจกรรมกับตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย จากนั้นนำบทเรียนท้องถิ่นทั้ง 3 ประเภทเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบทเรียนท้องถิ่นทั้ง 3 ประเภท มีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับมาก ซึ่งตัวอย่างบทเรียนท้องถิ่น แสดงดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 แสดงตัวอย่างบทเรียนท้องถิ่น

จากนั้นคณะผู้วิจัยนำบทเรียนท้องถิ่นทั้ง 3 ประเภท ซึ่งนำเสนอข้อมูลประสิทธิภาพดังตารางที่ 3-5 ไปใช้เพื่อหาประสิทธิภาพกับกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวไว้ข้างต้น

ตารางที่ 3 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของเว็บการสอน ตามเกณฑ์ 80/80 กับนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 30 คน

N	ระหว่างทำเว็บการสอน			หลังทำเว็บการสอน			ค่าประสิทธิภาพ E_1 / E_2
	A	$\sum X$	E_1	B	$\sum Y$	E_2	
30	40	1,069	89.08	20	524	87.33	89.08/87.33

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 1 ได้ศึกษาเว็บการสอน เรื่อง บทเรียนท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง นักศึกษาทั้ง 30 คน ทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนได้ถูกต้อง ร้อยละ

89.08 และทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้อง ร้อยละ 87.33 หมายถึงเว็บการสอน มีประสิทธิภาพ 89.08/87.33 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 4 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน ตามเกณฑ์ 80/80 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านจำป๋าย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 30 คน

N	ระหว่างทำเอกสารประกอบการเรียน			หลังทำเอกสารประกอบการเรียน			ค่าประสิทธิภาพ E_1 / E_2
	A	$\sum X$	E_1	B	$\sum Y$	E_2	
30	40	1,089	90.75	20	518	86.33	90.75/86.35

จากตารางที่ 4 พบว่า เมื่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านจำป๋าย ได้ศึกษาเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง บทเรียนท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง นักเรียนทั้ง 30 คน ทำแบบฝึกหัดระหว่าง

เรียนได้ถูกต้อง ร้อยละ 90.75 และทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้อง ร้อยละ 86.35 หมายถึง เอกสารประกอบการเรียนมีประสิทธิภาพ 90.75/86.35 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 5 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือเล่มเล็ก ตามเกณฑ์ 80/80 กับกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย จำนวน 30 คน

N	ระหว่างทำหนังสือเล่มเล็ก			หลังทำหนังสือเล่มเล็ก			ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2
	A	$\sum X$	E_1	B	$\sum Y$	E_2	
30	20	501	83.50	10	247	82.30	83.50/82.30

จากตารางที่ 5 พบว่า เมื่อตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย ได้ศึกษาหนังสือเล่มเล็กเรื่อง บทเรียนท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย อำเภอแม่เกาะ จังหวัดลำปาง ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 30 คน ทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนได้ถูกต้อง ร้อยละ 83.50 และทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้อง ร้อยละ 82.30 หมายถึง หนังสือเล่มเล็ก มีประสิทธิภาพ 83.50/82.30 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระยะที่ 4 การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

คณะผู้วิจัยได้พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำปุย จำนวน 1 ศูนย์ ในห้องสมุดโรงเรียนบ้านจำปุย ซึ่งในศูนย์การเรียนรู้ประกอบไปด้วย โปสเตอร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เอกสารประกอบการเรียน หนังสือเล่มเล็ก รวมทั้งแผ่น CD ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งนี้เพื่อให้เยาวชน คนในท้องถิ่น นักเรียนรวมทั้งบุคคลที่สนใจทั่วไป ได้ศึกษาเรียนรู้เพื่อร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์พื้นบ้านจำปุยให้คงอยู่ต่อไป

อภิปรายผลการศึกษา

ในระยะแรกผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามแนวคิดของ Vechapitak (2004); Pongpaiboon (2004); Bureau of farmers Development (2015) และ Office of the education council, Ministry of Education (2005) ซึ่งได้ข้อมูลประเภทของภูมิปัญญา 3 ประเภท ประกอบด้วยภูมิปัญญาเกี่ยวกับการผลิตหรือการประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาเพื่อการยังชีพ และภูมิปัญญาเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี จากนั้น จึงสร้างเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสำรวจบริบทชุมชน และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินความเหมาะสม พบว่า เครื่องมือดังกล่าวมีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะคณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ทำให้ได้องค์ประกอบของเครื่องมือที่เหมาะสม ส่งผลให้เครื่องมือมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งได้ข้อค้นพบ

คือ บ้านจำปุย มีสภาพหมู่บ้านเป็นพื้นที่ราบสูง อุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ และสัตว์ป่านานาชนิด มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 124 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 440 คน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ บ้านจำปุยมีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกัน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย เมี่ยน (เย้า) ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง) ชมุ และคนพื้นเมือง นอกจากนั้นบ้านจำปุยยังมีภูมิปัญญาที่โดดเด่นแตกต่างกัน เช่น ภูมิปัญญาของเมี่ยน จะโดดเด่นในเรื่อง การปลูกข้าวตอย (ซุจิม) การทอดข้าวตอย (ซุดประจำเผ่า) การทำยาสมุนไพรรักษาโรค และการถักตะกร้อใส่ไข่แดงสำหรับแจกในปีใหม่ ภูมิปัญญาของปกาเกอญอ จะโดดเด่นในเรื่อง การทอผ้าสำหรับชนเผ่า การสานผักมิดพรา นอกจากนั้น ปกาเกอญอจะนับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งจะเข้าโบสถ์เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในทุก ๆ วันอาทิตย์ ส่วนชมุ มีภูมิปัญญาที่โดดเด่น คือ การทอผ้าเพื่อทำชุดแต่งกายประจำเผ่าชมุ การทำยาสมุนไพรแก้ไอ การดำข้าวแบบชมุ และคนพื้นเมืองถือว่าเป็นคนส่วนใหญ่ที่อาศัยในหมู่บ้านจำปุย ซึ่งมีภูมิปัญญาที่โดดเด่นเกี่ยวกับการเกษตร การจักสาน และการเลี้ยงสัตว์

ในระยะที่ 2 คณะผู้วิจัยได้จัดเวทีเสวนาผลเพื่อเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลพร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลที่ได้ออกจากการศึกษาต่อชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอีกครั้ง หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาพัฒนาฐานข้อมูลในรูปแบบเว็บไซต์ ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นข้อมูล ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว (วิดีโอ) ไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้สำหรับถ่ายทอดและเผยแพร่ข้อมูลแก่ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมทั้งผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษาเรียนรู้ เนื่องจากเว็บไซต์เป็นช่องทางที่สามารถถ่ายทอดสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ง่ายต่อการสืบค้น และเข้าถึงผู้ใช้ได้หลากหลายตามความต้องการ สามารถเข้าถึงได้จาก <http://banchampui.com/> ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kongbuntad (2007) ศึกษาการพัฒนาแบบจัดการฐานข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่า ฐานข้อมูลดังกล่าวมีองค์ประกอบพื้นฐานเป็น 5 ส่วน คือ ฐานข้อมูล

ทรัพยากรชีวภาพ รูปภาพ สมาชิก ช่าวประชาสัมพันธ์ และเว็บไซต์ ซึ่งได้พัฒนาขึ้นบนระบบปฏิบัติการไมโครซอฟท์ วินโดวส์ 2003 เซิร์ฟเวอร์ พบว่า ระบบฐานข้อมูลดังกล่าวสามารถนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Sangsiri (2010) ได้พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาการเลี้ยงปลาในกระชัง แม่น้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี ทั้งนี้เพื่อช่วยส่งเสริม และสนับสนุนการนำแนวคิดการจัดการความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เป็นจำนวนมากมาจัดเก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และง่ายต่อการสืบค้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pankaew et al. (2015) ศึกษาเรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพด้านศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนรอบวัดศิลปะพม่า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยใช้กระบวนการ PAR ประชากร คือ ประธานชุมชน กรรมการ และตัวแทนชุมชนวัดศิลปะพม่าในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 90 คน พบว่า ฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพด้านศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในชุมชนรอบวัดศิลปะพม่า จัดทำในรูปแบบเว็บไซต์ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลประวัติของวัดศิลปะพม่า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และข้อมูลด้านอาหาร ประเพณี และพฤติกรรมทางศาสนาของชุมชนไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้นข้อมูล

ระยะที่ 3 คณะผู้วิจัยได้จัดทำบทเรียนท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย ใน 3 ระดับการศึกษา ประกอบด้วย ระดับอุดมศึกษา คือ เว็บไซต์สอนใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ซึ่งมีประสิทธิภาพ 89.08/87.33 ส่วนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เอกสารประกอบการเรียนใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจำป๋าย มีประสิทธิภาพ 90.75/86.35 และระดับชุมชน คือ หนังสือเล่มเล็กใช้จัดกิจกรรมกับตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ มีประสิทธิภาพ 83.50/82.30 จะเห็นได้ว่า บทเรียนท้องถิ่นทั้ง 3 ประเภท มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ เป็นเพราะคณะผู้วิจัยได้ออกแบบบทเรียน และดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญทุกขั้นตอน และได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จึงทำให้ได้บทเรียนที่มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเว็บไซต์สอน จะช่วยกระตุ้นและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี ทั้งยังลดข้อจำกัดในเรื่องเวลา และสถานที่

(Anytime Anywhere) อีกด้วย ดังที่ Bonk and Graham (2004) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนสามารถเรียนได้โดยไม่มีข้อจำกัด ในเรื่องเวลาและสถานที่ เป็นการสร้างโอกาส และความเสมอภาคในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งข่าวสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ในการเรียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนเอกสารประกอบการเรียน และหนังสือเล่มเล็กจะช่วยให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้ดีและเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Amdee (2011) ศึกษาเรื่องการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติพลุดพื้นฐาน โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า เอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติพลุดพื้นฐาน โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคทฤษฎี มีประสิทธิภาพ 87.4/83.13 และภาคปฏิบัติ มีประสิทธิภาพ 82.19/84.58 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ Yookasem (2012) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบชุดภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หนังสืออ่านประกอบชุดภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 87.42/85.15 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ระยะที่ 4 คณะผู้วิจัยได้พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย จำนวน 1 ศูนย์ ในห้องสมุดโรงเรียนบ้านจำป๋าย ซึ่งในศูนย์การเรียนรู้ประกอบไปด้วย โปสเตอร์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เอกสารประกอบการเรียน หนังสือเล่มเล็ก รวมทั้งแผ่น CD ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้ชุมชน นักเรียนรวมทั้งบุคคลที่สนใจทั่วไปได้ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยให้เกิดผลพลอยได้ในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Poonprasit (2009) ศึกษาเรื่อง โครงการศูนย์เรียนรู้ระบบนิเวศและภูมิปัญญาท้องถิ่น พื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ พบว่า พื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน เป็นแหล่งน้ำ

ขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญทางทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมของชุมชนต่างๆ บริเวณใกล้เคียง ปัจจุบันพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหานได้มีการเปลี่ยนแปลงและถูกสร้างเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ มีการสร้างคันกันน้ำเป็นทางยาว ทำให้พื้นที่บางส่วนมีการเปลี่ยนแปลงด้านนิเวศวิทยาและส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพของชุมชนโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน ผลงานวิจัยชิ้นนี้ ได้เสนอแนะแนวทางการใช้หลักนิเวศวิทยาภูมิทัศน์ในการปกป้อง ส่งเสริม และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างภูมิทัศน์ธรรมชาติและภูมิทัศน์เกษตรกรรม การออกแบบโครงข่ายการท่องเที่ยว โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำบนแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการออกแบบศูนย์เรียนรู้ระบบนิเวศและภูมิปัญญาท้องถิ่นพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหานเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ ภูมิปัญญาและประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งเป็นแหล่งส่งเสริมอาชีพ และแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน โดยกิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้เกิดผลพลอยได้ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

1. บริบทชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย ด้านบริบทชุมชน บ้านจำป๋ายมีสภาพหมู่บ้านเป็นพื้นที่ราบสูง อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ และสัตว์ป่านานาชนิด ชื่อหมู่บ้านจำป๋ายเป็นชื่อที่มาของต้นปุยที่อยู่ข้างบ่อน้ำธรรมชาติมีแหล่งน้ำ ห้วยแม่เมาะ ห้วยตาดน้อย ห้วยตาดหลวง ซึ่งเป็นที่หล่อเลี้ยงชีวิตของชาวบ้านในหมู่บ้านจำป๋ายมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 124 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 440 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 58 ที่เหลือนับถือศาสนาคริสต์ บ้านจำป๋ายมีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่รวมกัน 4 กลุ่ม ประกอบด้วยเมี่ยน (เย้า) ปากะญอ (กะเหรี่ยง) ขมุ และคนพื้นเมืองในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋ายจะมีภูมิปัญญาที่โดดเด่นแตกต่างกันออกไป เช่น ภูมิปัญญาของเมี่ยน จะโดดเด่นในเรื่อง การปลูกข้าวตอย (ขุจิม) การทอดข้าวเมี่ยน (ชุดประจำเผ่า) การทำยาสมุนไพรรักษาโรค และการถักตะกร้อใส่ไข่แดงสำหรับแจกในปีใหม่ ภูมิปัญญาของปากะญอ จะโดดเด่นในเรื่อง การทอผ้าสำหรับชนเผ่า

การสานฝักมีดพรว้า นอกจากนั้น ปากะญอ จะนับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งจะเข้าโบสถ์เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในทุกๆ วันอาทิตย์ ส่วนขมามีภูมิปัญญาที่โดดเด่น คือ การทอผ้าเพื่อทำชุดแต่งกายประจำเผ่าขมุ การทำยาสมุนไพรแก้ไอ การดำข้าวแบบขมุ และคนพื้นเมืองถือว่าเป็นคนส่วนใหญ่ที่อาศัยในหมู่บ้านจำป๋ายซึ่งมีภูมิปัญญาที่โดดเด่นเกี่ยวกับการเกษตร จักสาน และเลี้ยงสัตว์

2. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋ายอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง จัดทำในรูปแบบเว็บไซต์ ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋ายทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับ ข้อมูลบริบทชุมชนบ้านจำป๋าย ข้อมูลประวัติของกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย และข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋ายใน 3 ด้าน ได้แก่ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการผลิตหรือการประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาเพื่อการยังชีพ และภูมิปัญญาเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี โดยนำเสนอทั้งข้อมูล ภาพนิ่ง และวิดีโอ ซึ่งเว็บไซต์ดังกล่าวสามารถเข้าถึงได้จาก <http://banchamipui.com/>

3. บทเรียนท้องถิ่น 3 ประเภท ประกอบด้วยเว็บการสอน (WBI) สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เอกสารประกอบการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา และหนังสือเล่มเล็ก สำหรับชุมชน มีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับมาก และบทเรียนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ 89.08/87.33, 90.75/86.35 และ 83.50/82.30 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์บ้านจำป๋าย จำนวน 1 ศูนย์ โดยจัดตั้งในท้องสมุดโรงเรียนบ้านจำป๋าย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ซึ่งในศูนย์การเรียนรู้นี้ประกอบด้วย โปสเตอร์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เอกสารประกอบการเรียน หนังสือเล่มเล็ก รวมทั้งแผ่น CD ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้เยาวชน คนในท้องถิ่น รวมทั้งบุคคลที่สนใจทั่วไป ได้ศึกษาเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดทำฐานข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลายเพื่อให้คนในชุมชนได้เข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้โดยง่าย
2. ควรจัดทำบทเรียนท้องถิ่นในรูปแบบอื่นๆ เช่น สื่อการ์ตูนอนิเมชั่น หนังสือนิทาน เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้อยากที่จะศึกษาเรียนรู้

3. คำนวณบทเรียนท้องถิ่นทั้ง 3 ประเภท ไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพก่อนโดยการนำไปทดลองใช้แบบหนึ่งต่อหนึ่ง และกลุ่มเล็ก จากนั้นทำการปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริงทั้งนี้เพื่อให้ได้บทเรียนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

References

- Amdee, T. (2011). *The development of teaching document in flute foundation by local wisdom apply through old country song in first grade high school*. (Master's thesis). Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok.
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2004). *Handbook of blended learning: Global Perspectives*. San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing.
- Global Education. (2015). *The difference of ethnic group*. Retrieved from <http://weeraya-phumthan35.blogspot.com/2012/06/diversity-diversity-cultural-diversity.html>
- Kobayashi, S. (2012). Knowledge management of the local wisdom on Hyacinth wickerwork of Baan Tomdong Housewife Group, Tumbon Baan Tom, Muang District. Phayao Province. *Area based development research journal*, 4(4), 21-33.
- Kongbuuntad, K. (2007). *The development of Biological and local wisdom database on high ground through Networking*. Chaingmai: Chaingmai University.
- Office of the education council, Ministry of Education. (2005). *Study report geographic information system for Development and Promotion Learning Management for thai people*. Bangkok: kurusapa Printing Ladprao.
- Pankaew, K. (2015). *Folk Wisdom Problem Situations of Ethnic Groups at Ban Jampui* [Mimneograph]. Lampang: Lampang Rajabhat University.
- Pankaew, K. , Rangsun, P., Phitthayasene, M., & Ngamprapasom, P. (2015). Folk Wisdom Learning Center of Ethnic Groups at Ban Jampui in Mae Moh District of Lampang Province. *Journal of Community Development Research*, 8(2), 98-109.
- Pongpaiboon, S. (2004). *Wisdom of the South*. Songkhla: Songkhla Printing.
- Poonprasit, Y. (2009). *The project of local ecosystems and local wisdom Learning Center in Boueng Lahan area Jatturat distric Chaiyaphum Province*. (Master's thesis). Kasetsart University, Bangkok.
- Sangsiri, S. (2010). *The Development an Information System for Knowledge Management of Intelligence of Locality: A Case Study of Floating Basket Fishery in Sakaekrang River Uthai Thani Province*. (Master's thesis). King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Bangkok.
- Bureau of Farmers Development. (2015). *This type of local Wisdom*. Retrieved from <http://tkagri.doae.go.th/temp.php?gpg=title02>.
- Vechapitak, S. (2004). *The foundation of life development of culture and countryside*. Bangkok: Moobang Printing.
- Yookasem, N. (2012). *The development of local wisdom book set at Ang-Thong Province for grade 6 students*. (Master's thesis). Thepsatri Rajabhat University, Lopburi.